

**УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ**  
**ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ**

**Овлашћења и обавезе службеника приватног  
обезбеђења**

**ДИПЛОМСКИ РАД**

**МЕНТОР:**

**др Младен Милошевић**

**КАНДИДАТ:**

**Предраг Степановић 19/15**

**Београд, 2021. године**

# Садржај

|                                                                                                         |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1. Увод.....</b>                                                                                     | <b>3</b>  |
| <b>2. Приватно обезбеђење.....</b>                                                                      | <b>4</b>  |
| 2.1. Појам приватног обезбеђења .....                                                                   | 4         |
| 2.2. Историјат нормативног уређења приватног обезбеђења .....                                           | 7         |
| 2.3. Закон о приватном обезбеђењу .....                                                                 | 12        |
| <b>3. Овлашћења службеника обезбеђења .....</b>                                                         | <b>21</b> |
| 3.1. Издавање упозорења или наређења лицу или забрана уласка и боравка лица у<br>штићеном објекту ..... | 22        |
| 3.3. Зауостављање и преглед лица, предмета и саобраћајних средстава.....                                | 23        |
| 3.4. Привремено одузимање предмета.....                                                                 | 23        |
| 3.5. Привремено задржавање лица .....                                                                   | 24        |
| 3.6. Употреба средстава принуде .....                                                                   | 25        |
| 3.6.1. Употреба средстава за везивање.....                                                              | 25        |
| 3.6.2. Употреба физичке снаге .....                                                                     | 25        |
| 3.6.3. Употреба гасног спреја .....                                                                     | 26        |
| 3.6.4. Употреба посебно дресираних паса .....                                                           | 26        |
| 3.6.5. Употреба ватреног оружја .....                                                                   | 27        |
| 3.6.6. Обавезе након употребе средстава принуде .....                                                   | 28        |
| <b>4. Овлашћења службеника обезбеђења у региону и свету.....</b>                                        | <b>29</b> |
| 4.1. Црна Гора.....                                                                                     | 30        |
| 4.2. Босна и Херцеговина.....                                                                           | 31        |
| 4.3. Хрватска.....                                                                                      | 32        |
| 4.4. Северна Македонија.....                                                                            | 34        |
| 4.5. Бугарска .....                                                                                     | 35        |
| 4.6. Румунија .....                                                                                     | 36        |
| 4.7. Албанија .....                                                                                     | 37        |
| 4.8. САД.....                                                                                           | 38        |
| <b>Закључак .....</b>                                                                                   | <b>41</b> |
| <b>Литература.....</b>                                                                                  | <b>42</b> |

## 1. Увод

Дипломски рад „Овлашћења и обавезе службеника приватног обезбеђења“ настао је као резултат интересовања за област приватног обезбеђења и жеље да својим радом ближе објасним појам службеника приватног обезбеђења и његов правни оквир деловања. Упознајући се са појмом безбедности и проблемима које носе савремени изазови, ризици и претње у области приватног обезбеђења, стекао сам утисак да је потребно прецизирати границе њиховог деловања, дати ширу слику њихових активности и разјаснити недоумице око надлежности и овлашћења која су им законом поверена. Циљ овог рада је да објасни појам приватног обезбеђења, као и да разјасни и опише дуг и конфузан процес нормативног уређења деловања службеника приватног обезбеђења све до ступања на снагу Закона о приватном обезбеђењу 2017. године. Овим законом после дугог временског периода уређена је област приватног обезбеђења у Републици Србији и тачно су дефинисана овлашћења службеника обезбеђења. Потреба за доношењем овог закона који је прецизирао и уредио област приватног обезбеђења била је нужна и неопходна, јер сектор приватне безбедности треба бити регулисан тако да се у свим сегментима разликује од деловања полицијског сектора.

На самом почетку рада осврнућу се на појмове приватног обезбеђења, службеника обезбеђења и објаснити којим се пословима баве, затим на законску регулативу ове области протеклих 40 година и споменути са каквим су се изазовима сусретали предузетници ове дуго нерегулисане области на нашем простору. Наредно поглавље ће дати одговор на питање којим законом и како је тренутно регулисана област приватног обезбеђења у Републици Србији. Након тога ћу у складу са законом описати и појаснити њихова овлашћења. Сматрам да је потребно објаснити не само правила и овлашћења, већ и услове њихове примене. Да би овлашћења била примењена на адекватан и правиан начин, уз поштовање интерних процедура правног лица и Закона о приватном обезбеђењу, потребно је појаснити неопходне услове које треба испунити како би се одређено овлашћење применило.

Обим посла службеника обезбеђења се константно повећава и захтева од њих високу безбедносну културу, професионалност и свестраност, с обзиром да своју делатност обављају у различитим зонама и објектима. У последњем поглављу све оно што је дотад речено, ћу довести у везу са овлашћењима и обавезама службеника обезбеђења у региону и свету.

## 2. Приватно обезбеђење

### 2.1. Појам приватног обезбеђења

Службеници обезбеђења врше послове заштите и обезбеђења имовине, лица и пословања. Њихово деловање је дефинисано у складу са Законом о приватном обезбеђењу (у даљем тексту: ЗПО) и уговором који је закључен са правним или физичким лицем који користи услуге обезбеђења. Службеник обезбеђења је физичко лице које поседује лиценцу<sup>1</sup> Министарства унутрашњих послова за вршење послова приватног обезбеђења (члан 3 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

Службеник обезбеђења, поред заштите лица и имовине, има обавезу да увек буде на располагању и спреман да помогне корисницима услуга у свим редовним и ванредним ситуацијама. Праћењем процедура рада и правилника, на службеницима обезбеђења је да спрече крађе, оштећења или отуђења имовине коју штите, несавестан и незаконит рад, пожаре, поплаве и сличне инцидентне ситуације. Потребно је да су сви службеници обезбеђења, у оквиру истог објекта, међусобно повезани модерним средствима комуникације и да су увек на вези са оперативним центром који координира и прати њихов рад.

Традиционално схватање да је само полиција одговорна за нашу безбедност увелико се напушта, јер приватна безбедност има све значајније место. Полиција данас све више добија улогу субјекта који селективно делује и то само на одређене, „најопасније“, облике угрожавања, док је друштву, а тиме и приватном сектору, остављено да се стара о оним, другим, „мање опасним“ делима (Радивојевић, 2019, стр. 2).

О сарадњи приватног и државног сектора писао је и профе. др Љубомир Стајић који наглашава да овде „није реч о засебним, раздвојеним и неповезаним елементима, већ напротив, о увезаном систему који кроз континуирани процес реализује функцију безбедности“ (Стајић, 2008, стр. 378).

---

<sup>1</sup>Лиценца је решење којим се правним лицима и предузетницима који испуњавају прописане услове, дозвољава обављање делатности приватног обезбеђења или решење којим се физичким лицима која испуњавају прописане услове, дозвољава вршење послова приватног обезбеђења или вршење послова редарске службе (члан 3 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

Основне делатности службе физичког обезбеђења су контрола, патролирање – обилазак, пратња и заштита, преглед простора и посебне намене. Поред основних делатности, службеници су у обавези да у сваком тренутку пруже љубазну добродошлицу и асистенцију посетиоцима, јер су управо они прва линија одбране и препознавања потенцијалног сумњивог и деструктивног понашања (Мандић, 2017).

У нашој држави тренутно послују бројне агенције за приватно обезбеђење, од којих већина нуди сличне услуге. Списак услуга је описан и набројан на интернет сајтовима најпознатијих агенција попут Г4С Србија, Секуритас Србија, Протекта Група, Аларм Системс, итд.

Услуге које нуде своде се на физичко обезбеђење, које се односи на портирску, рецепцијску и чуварску делатност, затим техничку заштиту, а под њом се подразумева инсталација и мониторинг техничких система заштите, обука за њихово коришћење, као и безбедносно техничка процена објеката. Једна од услуга је и мобилно обезбеђење које се односи на интервенције специјализованих екипа, обиласке штићених објеката, пратњу возила и транспорт новца и осталих вредности, затим обезбеђивање јавних скупова, догађаја и манифестација. Агенције које послују у Републици Србији, такође, нуде услуге сателитског праћења возила, пружају услуге безбедности и здравља на раду и заштите од пожара, као и услуге пољочуварске службе, која свакодневним обиласком атара врши непосредну заштиту усева и засада, спречава могуће штете и штити пољске путеве и канале.<sup>2</sup>

Сви службеници који су ангажовани у овим агенцијама потребно је да положе стручне испите, курсеве и стекну лиценце неопходне за обављање ове врсте послова (Мандић, 2017). Службеници обезбеђења ангажовани су у складу са Законом о раду, који је најбитнији услов за квалитетно обављање послова обезбеђења. Приватно обезбеђење мора поштовати међународне и домаће стандарде у области пружања услуге физичког обезбеђења лица, имовине и пословања.

Службеници приватног обезбеђења своје послове обављају на различитим објектима и у различитим зонама, односно рестриктивним просторима, који се дефинишу планом обезбеђења.

---

2

Г4С Србија преузето 6. јула 2021. са <https://www.g4s.com/sr-rs>

Услуге Securitas Србија преузето 6. Јула 2021. са <https://www.securitas.co.rs>

Alarm Systems физичко обезбеђење преузето 6. јула 2021. са <https://alarmsystems.rs/fizicko-obezbedjenje-faq/>

План обезбеђења је документ са планираним услугама обезбеђења које су предвиђене у процени ризика или су као мере заштите захтеване од корисника услуга, у складу са ЗПО и правилима струке. То могу бити јавне или приватне установе и простори. Пример су зграде највиших државних органа и великих јавних предузећа или тргови, паркови и стадиони. Најчешће приватне установе су пословни објекти, куће и станови. Уколико обавља послове обезбеђења транспорта новца, патролирања или личног обезбеђења, штићени простор може бити и читав пут кретања, улица, део града или непосредна близина лица које се обезбеђује. Под патролирањем се сматра услуга обезбеђења коју врше службеници обезбеђења крећући се у одређено време између више међусобно раздвојених места или објеката (члан 3 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

Потреба за пословима приватног обезбеђења је у константом порасту, а о њиховом значају говори и чињеница да је по први пут област приватног обезбеђења споменута у Стратегији националне безбедности Републике Србије из 2009. године (Стратегија националне безбедности, 2009).<sup>3</sup> Усвајањем Стратегије националне безбедности дефинисано је, поред државног, постојање система приватне безбедности као две целине јединственог система безбедности.

„Стратегија је била основни предуслов усвајању Закона о приватном обезбеђењу“ (Стајић, 2008, стр. 376).

Службеници приватног обезбеђења спомињу се као релевантни субјекти унутар структуре националне безбедности. „Послове из области националне безбедности обављају органи државне управе, институције надлежне за правосуђе, образовање и научну делатност и заштиту животне средине, Заштитник грађана, органи јединица локалне самоуправе, субјекти из области приватног обезбеђења, организације цивилног друштва, медији, правна лица и грађани који доприносе остваривању циљева националне безбедности“ (Стратегија националне безбедности, 2009. стр. 30).

„Такође јављају се и као елемент унутрашње безбедности, јер све већу одговорност у спровођењу политике унутрашње безбедности, заједно са државним и осталим органима и институцијама, имају субјекти из области приватног обезбеђења чија делатност обухвата заштиту безбедности појединаца, објеката и других материјалних добара која није обухваћена заштитом надлежних државних органа. Од посебног друштвеног значаја је да делатност субјеката из области приватног

---

<sup>3</sup> Нова Стратегија националне безбедности донета је 2019. године и у њој се такође даје на значају приватном обезбеђењу - извршни део система националне безбедности.

обезбеђења буде у целости нормативно и доктринарно уређена“ (Стратегија националне безбедности, 2009. стр. 24).

„Важну претпоставку остваривања и унапређења заштите живота и имовине грађана, људских и мањинских права чини сарадња државних органа са субјектима из области приватног обезбеђења и другим институцијама, установама, локалним самоуправама, струковним удружењима, црквама и верским заједницама, медијима, мањинским заједницама, организацијама цивилног друштва и грађанима, чиме се развијају односи поверења, изграђује и јача безбедност и решавају безбедносни проблеми“ (Стратегија националне безбедности, 2009. стр. 25).

## **2.2. Историјат нормативног уређења приватног обезбеђења**

Приватни сектор безбедности је у константом порасту, тренутно је у овом сектору запослен скоро исти број људи као и у полицији, док Војска Србије броји за трећину мање запослених. Коришћење услуга физичко техничког обезбеђења и настанак приватних компанија за пружање ових услуга везују се за период пре 40 година, а подаци из тог времена указују да приватни сектор у Републици Србији има константан раст (Петровић и Милошевић, 2011, стр. 7).

Прелазак из социјализма у капитализам, долазак страних компанија за пружање услуга безбедности као и усвајање ЗПО позитивно су утицали на популаризацију ових послова. Велики број полицијских службеника је шансу за стицање профита нашао у приватном сектору и основао фирме за обезбеђење. Овакву приватизацију послова безбедности подстакао је прелазак из социјализма у демократски поредак и стављање приватне својине у равноправни статус са својинским облицима (Петровић и Милошевић, 2011, стр. 8).

Настанак и рад првих приватних фирми за обезбеђење везују се за период краја осамдесетих година 20. века, односно пред сам крај социјалистичког друштвеног поретка. Фирме и агенције које су настале у то време запошљавале су мали број људи. Једини закон који је регулисао њихову област у то време био је Закон о систему друштвене самозаштите из 1986. године. У том периоду постојале су приватне фирме које су се првобитно бавиле пружањем детективских услуга, док су неке пружале и услуге обезбеђења, које су се односиле на спровођење физичко – техничких мера. Закон је регулисао да се за спровођење мера физичко техничког обезбеђења користе услуге специјализованих фирми регистрованих за вршење послова физичке и техничке заштите објеката и средстава (Петровић и Милошевић, 2011, стр. 7).

Нажалост, услед бројних потешкоћа са којима се суочавала наша земља, попут санкција међународне заједнице, распада заједничке државе 90-их година, заједно са грађанским ратовима и бомбардовањем од стране НАТО-а, приватни сектор безбедности остављен је у лошем стању и нормативно неуређен. Поред тога, 1993. године укинут је Закон о друштвеној самозаштити. Сектор приватне безбедности је услед неповољних околности гурнут у сиву зону пословања. Велики број приватних фирми почео је да се бави нелегалним пословима попут рекетирања и наплата дуговања. Ситуација у Србији је на почетку 90-их година вероватно била најпроблематичнија у региону. У то време није постојало директно законодавство које се односило на тржиште приватне безбедности. Индустрија је била добро развијена, али је обухватала фирме које су биле главни фронтови за организоване криминалне групе. Проблем су били и постојећи закони о малокалибарском и лаком наоружању. Постојала је велика могућност злоупотребе оружја, јер је радник обезбеђења у то време поседовао исто оружје које је користио на дужности. Осим тога, аутоматско војно оружје било је уобичајено за ову индустрију, упркос чињеници да је неадекватно за те послове. Било је битно да фирме прихвате основне принципе како би се осигурао минимум професионалности у послу (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 8).

Економски и друштвени пад Републике Србије који је уследио у послератном периоду био је све драматичнији, између 1990. и 2000. године БДП Србије смањено се за 50%, индустријска производња је значајно опала, док се незапосленост повећала. Земља се тада, као и сада, суочавала са одласком великог броја младих из земље. Може се скромно рећи да владавина права и ефикасност структура државне безбедности нису биле на завидном нивоу. Након наметања економских санкција УН у мају 1992. године, проблеми попут кријумчарења оружја и шверца цигарета подржани су од стране тадашњег режима, као својеврстан чин боре против ембарга. Као и остатак југоисточне Европе и Србија спроводи свеобухватну Репорму сектора безбедности. Предузете су активности које приближавају полицијску службу грађанима и које оспособљавају полицију да пружи сигурно и безбедно окружење. Оне су биле усмерене на унапређење техничких капацитета полиције и способности полиције да комуницира са јавношћу, повећање одговорности и професионализма полиције кроз увођење новог полицијског кодекса понашања као и формирање Канцеларије Генералног инспектора у сврси надзора и контроле. Тржиште приватне безбедности први пут се појављује у Србији раних деведесетих година, када је дошло до потребе за заштитом приватне имовине због неефикасности државних органа безбедности. Већи број приватних предузећа

формиран је како би изашао у сусрет овим захтевима. Ове фирме у Србији биле су углавном неформалне групе наоружаних појединаца које су, осим услуга безбедности, биле умешане и у послове рекетирања, прања новца и нелегалне трговине. Ове групе биле су у стању да релативно слободно обављају ову делатност, пре свега захваљујући недостатку прописа и својим везама како са формалним тако и неформалним локалним структурама власти (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 87).

Један број кључних економских и законских реформи, делом спроведених због усклађивања законских и нормативних стандарда са нормама Европске уније, имао је утицај на развој сектора приватне безбедности у Србији. Ово обухвата приватизацију средстава за производњу, реформу система социјалног осигурања и пореске политике, либерализацију Закона о раду, отварање привреде према међународним тржиштима и радикалне промене у спровођењу закона и у правосудном систему. Осим што су допринеле увећању приватне својине у Србији, ове реформе помогле су и да се привуку страни инвеститори. Као резултат тога, дошло је до повећања захтева за услугама приватног обезбеђења како од стране домаћих актера, који су стекли имовину у процесу приватизације, тако и од стране међународних компанија (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 88).

Сектор приватне безбедности био је разноврстан, конкурентан и изузетно нерегулисан, састојао се из предузећа, задруга и неформалних група. У то време постојале су фирме које нису поштовале владавину закона, али и оне које су хтеле професионално и одговорно да обављају посао. На нашем подручју тада није било велики мултинационалних фирма за пружање услуга безбедности. Фирме су варирале од двочланих тимова за приватне истраге које су радиле у малим местима у провинцији, па све до добро структурисаних фирми са 1600 запослених које су пружале услуге физичког, техничког обезбеђења и услуге брзог реаговања. Тада још увек није постојало законодавство које би усмеравало рад сектора приватног обезбеђења и није било законске обавезе регистрације фирме. Извори процењују да је приближно 3200 фирми пословало широм Србије од којих је само стотинак било регистровано у Привредној комори. Не зна се тачан број запослених, али се процене крећу од 30 000 до 60 000 људи (Перић-Зимонић, 2004 наведено према: Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 88).

„За разлику од остатка југоисточне Европе, у Србији готово да није постојала законска контрола сектора приватне безбедности. Иако је било незаконито пословати и запошљавати раднике без регистравања у Агенцији за пословне регистре Србије, они

који су пружали услуге приватног обезбеђења нису били законски обавезни да се региструју као фирма за приватно обезбеђење“. Регистрација је тада пружала правну основу и представљала доказ професионалности, посебно за потенцијалне међународне клијенте. На папиру је МУП вршио инспекцију и надгледање рада свих приватних фирми. Било је тешко извршити инспекцију фирми и њихових активности пошто није постојао дефинитиван списак предузећа која су пружала услуге приватног обезбеђења (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 92).

Почетком 2000. године и петооктобарским променама, настављена је друштвено – политичка трансформација Србије. Услед доласка страних фирми, изградње нових индустријских објеката, страних банака, ланаца бензинских пумпи и малопродајних ланаца приватни сектор безбедности доживео је раст. Стандард пословања који су поштовале стране фирме онемогућио је наставак пословања нашег сектора приватног обезбеђења у сивој зони (Петровић и Милошевић, 2011, стр. 8).

Да је дошло до извесне професионализације у овом сектору указује и чињеница да су две највеће светске компаније за приватно обезбеђење – Г4С и Сецуритас, дошле на српско тржиште купивши неколико највећих српских приватних безбедносних компанија. Оне су уз свеж капитал донеле и нове, боље стандарде и квалитет услуга, са амбицијом даљег увећања стандарда (Петровић, 2011, 97-103, наведено према: Петровић и Милошевић, 2011, стр. 8).

Када су приватне безбедносне компаније схватиле значај самоорганизовања и удруживања, при привредној комори Србије је 2005. основано Удружење за приватно обезбеђење. Делатност компанија обухватала је заштиту безбедности појединаца, објеката и других материјалних добара која нису била обухваћена заштитом надлежних државних органа (Министарство одбране „Национална стратегија безбедности“, Сл. гласник РС 88/2009. стр. 27). Удружење је током 2006. године израдило и Нацрт ЗПО, настојећи тако да подстакне власти у Србији да на свеобухватан начин нормативно уреде овај сектор. Поред тога, удружење је у покушају регулације овог сектора сачинило и етички кодекс пословања фирми ангажованих на овим пословима, а израђен је и стандард услуга приватног обезбеђења.

Услед непостојања кровног закона којим би се прецизно и свеобухватно регулисао целокупан сектор приватне безбедности, пословање приватних компанија у овом сектору регулисано је са више закона:

1. Закон о раду „Службени гласник РС“, 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017, 113/17, 95/2018
2. Закон о оружју и муницији „Службени гласник РС“, 44/1998, 39/2003, 20/2015, 10/2019, 20/2020
3. Закон о предузећима „Службени лист СРЈ“, бр. 29/1996, 33/1996 – испр, 29/1997, 59/1998, 74/1999, 9/2001 – одлука СУС и 36/2002
4. Кривични законик „Службени гласник РС“, 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019
5. Закон о заштити од пожара, „Службени гласник РС“, 48/1994, 111/2009, 20/2015, 87/2018
6. Закон о безбедности и здрављу на раду, „Службени гласник РС“, 101/2005, 91/2015, 113/2017
7. Закон о изменама и допунама Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, „Службени гласник РС“, 90/2007, 67/2003, 101/2005, 90/2007, 72/2009, 111/2009, 104/2013, 87/2018 (Анализа центра за евроатлантске студије, 2013, стр. 7).

Република Србија међу последњим је земљама у Европи која је донела два значајна политичко-правна и безбедносна документа, Стратегију националне безбедности и ЗПО, што је условило да се касни са устројством и имплементацијом духа и слова тих докумената поготово ако се зна да транзициони период за системе какав је систем безбедности траје од десет па и до двадесет година у неким случајевима (Стајић и Мандић, 2014).

Доношењем ЗПО и Закона о приватним детективима 2013. године, дефинисани су услови које треба да испуњавају детективи и фирме за приватно обезбеђење. То је био први пут да је рад ових фирми уређен посебним законом, иако је и Стратегија националне безбедности још 2009. године признала приватну безбедност као чиниоца у сектору безбедности. Овим законима предвиђене су обавезне стручне обуке, издавање дозвола за рад фирмама, радницима обезбеђења и детективима и уведене су различите врсте лиценци. У складу са овим законом, приватни сектор безбедности сматра се интегралним делом система националне безбедности. Имајући у виду да је од свих бивших република СФРЈ једино Република Србија имала дисконтинуитет у овој области у трајању од 20 година, приликом доношења ЗПО, разматране су и друге могућности за решавање проблема, али је закључено да се једино доношењем закона

којим ће се на целовит начин регулисати ова област може уредити приватни сектор безбедности (Петровић и Милошевић, 2011, стр. 9).

Док приватизација безбедности расте, важно је препознати да је у већини земаља, где је овај феномен највише изражен, ова индустрија тренутно регулисана барем на локалном нивоу. Тада су све државе, изузев Србије, успеле да у одређеној мери регулишу сектор приватне безбедности на националном нивоу. Међутим, у законодавству појединих земаља још увек постоје важни пропусти или рупе у законима. Примера ради, у Македонији није постојала одредба која се односила на провере од стране полиције. Стога, важно је било да све државе узму у обзир препоруке из овог извештаја за сваку земљу понаособ. Улазак у ЕУ ће недвосмислено значити да сектор приватне безбедности мора да отвори тржиште за међународне компаније. У таквим околностима дугорочни интерес локалних фирми је да се прилагоде стандардима ЕУ пре него што се суоче са међународном конкуренцијом. У случају Србије, од кључног значаја је да се уведу прописи који се односе на ову браншу што је пре могуће. Иако тренутна хаотична ситуација изгледа безнадежно, она се не разликује много од ситуације у већини суседних земаља пре десетак година. У земљама које се граниче са Србијом, већина великих проблема решена је увођењем прописа, тако да Србија може да учи на овом искуству (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 115).

### **2.3. Закон о приватном обезбеђењу**

Државни, а и приватни системи безбедности имају хијерархијску организацију. Одговорност за развој приватне безбедности имају ЗПО и подзаконски акти, а њихово место и улога све више добијају на значају. Очекивања од ЗПО су да устроји нов систем приватне безбедности на савременим принципима и у складу са безбедносном теоријом и међународном праксом у целини (Стајић и Мандић, 2014).

Овим законом уређују се обавезно обезбеђење и заштита одређених објеката, послови и рад правних и физичких лица у области приватног обезбеђења, услови за њихово лиценцирање, начин вршења послова и остваривање надзора над њиховим радом (члан 1 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

„Доношењем ЗПО стручна и друга јавност очекивали су да наша земља стане у ред земаља које су правно дефинисале организовање, деловање и контролу приватне безбедности и да отклони бројне постојеће проблеме у досадашњем раду тог дела

јединственог система безбедности државе како је то дефинисано Стратегијом националне безбедности Србије“ (Стајић и Мандић, 2014, стр. 147).

ЗПО донет је крајем 2013. године после дугог периода нормативне неуређености ове области, док је његова примена почела 1. јануара 2017. Закон је регулисао права радника и све надлежности и обавезе приватног обезбеђења (Петровић и Милошевић, 2011).

Чланом 85 ЗПО предвиђено је да ће прописи за извршавање овог закона бити донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона, а у члану 86 да су правна лица и предузетници, који на дан ступања на снагу закона обављају делатност приватног обезбеђења, дужни да ускладе свој рад са одредбама овог закона у року од 18 месеци од дана ступања на снагу закона, осим одредбе из члана 24 став 1 и члана 38 овог закона, за које је рок за усклађивање, са одредбама овог закона, три године. Први подзаконски прописи су донети крајем 2014. године. То су Правилник о ближим условима које морају да испуне правна и физичка лица за спровођење стручне обуке за вршење послова приватног обезбеђења и Правилник о програмима и начину спровођење обуке за вршење послова приватног обезбеђења. До 27.03.2015. године донета су још четири правилника чиме су створене претпоставке за пуну примену закона. Међутим, извесно је било да правна лица и предузетници који обављају делатност приватног обезбеђења не могу у кратком року да ускладе свој рад са одредбама овог закона, па је продужење рока предвиђено чланом 86 закона до 1.1.2016. године.

Основни појмови из ове области набројани су у трећем члану закона и тиме је разјашњено ко су корисници услуга приватног обезбеђења, а ко одговорна лица. На шта се мисли када кажемо план обезбеђења, процена ризика, штићени простор, самозаштитна делатност, ко је службеник обезбеђења, а ко редар. Затим, шта је физичка, а шта физикотехничка заштита. Сви изрази у овом закону имају једнако родно значење, без обзира да ли се користе у мушком или женском роду и односе се подједнако како на мушки, тако и на женски род.

Закон би требало битно да утиче на начин и одабир кадрова, њихову обуку, опремање, а нарочито на овлашћења са којима ће располагати у вршењу послова обезбеђења приватних субјеката и личности и обављање других делатности (Стајић и Мандић, 2014).

ЗПО уређени су послови обавезног обезбеђења и заштите одређених објеката, послови и рад правних и физичких лица у области приватног обезбеђења, услови за

њихово лиценцирање, начин вршења послова и остваривање надзора над њиховим радом (ЗПО „Службени гласник РС“, бр. 104/2013, 42/2015, 104/2013).

Обавезно штићени објекти су они од стратешког значаја за Републику Србију и њене грађане, као и објекти од посебног значаја чијим оштећењем или уништењем би могле наступити теже последице по живот и здравље људи или који су од интереса за одбрану земље, осим објеката чију заштиту обављају државни органи и објеката чија се заштита обавља сагласно прописима из области одбране (члан 4 ЗПО, „Службени гласник“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

Обавезно обезбеђени објекти, у смислу ове уредбе, јесу објекти енергетике, саобраћаја, водопривреде, индустрије, заштите животне средине и други објекти, и то:<sup>4</sup>

- 1) објекти који су законом, посебним прописом или одлуком надлежног органа одређени као објекти од посебног значаја за одбрану земље
- 2) објекти који су законом, посебним прописом или одлуком надлежног органа одређени као објекти од стратешког или посебног значаја за Републику Србију и њене грађане
- 3) објекти органа града - јединице локалне самоуправе
- 4) затворени објекти, дворане, хале и други објекти намењени за окупљање грађана капацитета смештаја 5000 грађана и више
- 5) отворени објекти, стадиони и други објекти намењени за окупљање грађана капацитета смештаја 20 000 грађана и више
- 6) тржни центри отвореног и затвореног типа површине 10 000 m<sup>2</sup> и више
- 7) објекти саобраћајне инфраструктуре (аутобуске и железничке станице) за град од 50 000 и више становника
- 8) простор на коме се налазе објекти из тач. 1)-6) овог става и чине њихов саставни део, као и пратећи објекти који су у функцији тих објеката

Мере обавезног обезбеђења објеката из става 1 овог члана, предузима правно лице коме тај објекат припада, на начин предвиђен општим актом о организацији и систематизацији. Одредбе ове уредбе не односе се на објекте из става 1 овог члана, чије обезбеђење врше за то намењене организационе јединице полиције, војске, правосудне страже и других државних органа Републике Србије.

---

<sup>4</sup> Члан 2 Уредбе о ближим критеријумима за одређивање обавезно обезбеђених објеката и начину вршења послова њихове заштите „Службени гласник РС“ бр.98/2016

Заштита обавезно обезбеђених објеката врши се применом мера физичке, техничке и физикотехничке заштите на основу акта о процени ризика у заштити лица, имовине и пословања, као пословна функција правног лица коме ти објекти припадају, на начин прописан општим актом о организацији и систематизацији, као:<sup>5</sup>

- 1) организована самозаштитна делатност
- 2) на основу уговора о ангажовању субјеката лиценцираних за обављање делатности приватног обезбеђења

Мере физичке, техничке и физикотехничке заштите обавезно обезбеђених објеката предузимају се ради:<sup>6</sup>

- 1) онемогућавања неовлашћеног приступа објекту
- 2) онемогућавања уношења у објекат оружја, експлозивних, радиоактивних, биолошких и других опасних предмета и материја
- 3) вршења радњи усмерених на спречавање кривичних дела и других идентификованих ризик
- 4) контроле спровођења прописаних мера заштите и унутрашњег реда у објекту и деловима
- 5) објекта под посебним режимом.

Акт о процени ризика<sup>7</sup> и друга документа за заштиту обавезно обезбеђених објеката представљају пословну тајну.<sup>8</sup>

Правна лица и предузетници за приватно обезбеђење у складу са ЗПО обављају послове:

- 1) Процене ризика у заштити лица, имовине и пословања
- 2) Заштите лица и имовине физичким и техничким средствима, као и послове одржавања реда на јавним скуповима, спортским приредбама и другим местима окупљања грађана у делу који није у надлежности Министарства унутрашњих послова (члан 6 ЗПО, „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018)

---

<sup>5</sup> Члан 3 Уредбе о ближим критеријумима за одређивање обавезно обезбеђених објеката и начину вршења послова њихове заштите „Службени гласник РС“ бр.98/2016

<sup>6</sup> Члан 4 Уредбе о ближим критеријумима за одређивање обавезно обезбеђених објеката и начину вршења послова њихове заштите „Службени гласник РС“ бр. 98/2016

<sup>7</sup> Процена ризика је анализа и оцена ризика у заштити лица, имовине и пословања (члан 3 Закона о приватном обезбеђењу „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018)

<sup>8</sup> Члан 5 Уредбе о ближим критеријумима за одређивање обавезно обезбеђених објеката и начину вршења послова њихове заштите „Службени гласник РС“ бр. 98/2016

- 3) Планирања, пројектовања и надзора над извођењем система техничке заштите, монтаже, пуштања у рад, одржавања система техничке заштите и обуке корисника
- 4) Обезбеђења транспорта и преноса новца и вредносних пошљици у делу који није у надлежности Министарства

Као посебан, издваја се члан 7 ЗПО, који наглашава да правна лица и предузетници који врше послове приватног обезбеђења не могу вршити послове посредовања у наплати потраживања.

На основу тога, законски оквир приватне безбедности треба децидно да омогући нову улогу приватног сектора, међусобну комуникацију и размену података између јавног и приватног сектора, обавештавање о припреманим или извршеним кривичним делима о којима постоје сазнања, сарадњу на пословима заштите обавезно штићених објеката, сарадњу у кризним ситуацијама укључујући ту и природне катастрофе, саобраћајне несреће, штрајкове, диверзије, саботаже, терористичке нападе и слично, сарадњу у одабиру и обуци кадрова као и сарадњу у планирању послова и изradi пројеката обезбеђења (Стајић и Мандић, 2014).

Овакав приступ решавања проблема омогућио би поштовање међународних норми и стандарда у овој делатности, усклађеност са другим правним прописима који се тичу безбедности, стандардизовање услуга приватне безбедности на високом нивоу, специјализацију појединих агенција за одређене послове, јачање принципа професионализма, законитости и ефикасности, подизање квалитета услуга и планску организовану и на закону засновану сарадњу и партнерски однос приватних и државних субјеката безбедности у остваривању заједничког циља (Стајић и Мандић, 2014).

У ЗПО наилазимо на два појма заштите, физичку и техничку, између који је потребно направити разлику. То су делатности које се могу вршити одвојено или заједно. Физичка заштита се остварује директном активношћу, односно физичким присуством службеника обезбеђења у штићеном простору. Техничка заштита се остварује техничким средствима и уређајима попут опреме за видео-обезбеђење и алармне системе, затим системе за контролу приступа, системе електронског надзора робе и електронских система против индустријске шпијунаже. Уколико говоримо о видео-обезбеђењу, техничка опрема се односи на камере, мониторе и осталу пратећу опрему, а ако је реч о алармним системима то су алармна централа, сензори, јављачи и контролне тастатуре (Мандић, 2017).

Такође, честа непознаница је и разграничење појама и делатности службеника обезбеђења и редара. У складу са ЗПО, редари имају мања овлашћења у односу на службенике обезбеђења, која се односе на употребу средстава принуде. Редарима је приликом обављања редарске службе забрањено коришћење гасног спреја, средстава за везивање, посебно дресираних паса и ватреног оружја. Редарска служба често је ангажована за обезбеђење јавних скупова, спортских приредби и места и објеката где се окупљају грађани поводом одржавања забавних, музичких, културних и других програма (члан 40 ЗПО, „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018). Разлика између службеника обезбеђења и редара односи се и на униформу. Службеници су по закону опремљени једнообразним јакнама или прслуцима са светлоодбојним тракама и натписом „обезбеђење“ или „security“, док редари носе само светлобојне прслуке са натписом „редар“ или „steward“ (члан 42 ЗПО, „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

У нашој стручној јавности постоје критике овог закона. Једна од таквих је научни рад „Неке контроверзе ЗПО“, аутора Др Љубомира Стајића и Др Горана Ј. Мандића. Аутори наводе много контроверзи, од којих ћу споменути неколико (Стајић и Мандић, 2014).

Прва контроверза овог закона је термилошког типа и односи се управо на његов назив, јер сугерише на пасивну заштиту што у данашњим условима и жељи и духу закона свакако није случај, а поготово то није у условима праксе где у приватном делу постоји веома много проактивних активности које су веће и значајније од пасивне заштите која се сугерише самим називом. Зато сматрамо да је назив Закон о приватној безбедности адекватнији и више у складу са савременом безбедносном теоријом и праксом. Ово није једина термилошка забуна која се спомиње у овом раду. Аутори замерају термину транспорт новца, вредносних и других пошиљки и термину транспорт новца и вредносних пошиљки. Они сматрају да би овај појам требало бити једнозначно одређен, јер у складу са законом, приватно обезбеђење обухвата послове транспорта новца, вредносних и других пошиљки, док законодавац наводи послове транспорта новца, вредносних и других пошиљки, а издаје Лиценцу за вршење послова обезбеђења транспорта и преноса новца и вредносних пошиљки, а не других пошиљки. Овакве термилошке забуне треба избацити из закона и ускладити их како би били једнообразни. Генерална замерка која можда представља највећу контроверзу закона је то што се кроз цео закон помиње овлашћени полицијски службеник. Можда је законодавац мислио на неког полицијског службеника са посебним овлашћењима који

се односе само на систем приватног обезбеђења, али то нигде није објашњено нити прецизно назначено. Поготово није јасно шта су „специјална или посебна овлашћења“. Додатну термиолошку забуну уноси појам овлашћеног полицијског службеника. У Закону о полицији постоји појам полицијског службеника и овлашћеног службеног лица. Решење које се предлаже је да законодавац замени новоуведени појам, термином полицијског службеника који обавља надзор над радом лица која обављају послове приватног обезбеђења (Стајић и Мандић, 2014).

Следећа контроверза односи се на разлику дефинисања области приватног обезбеђења у Стратегији националне безбедности и ЗПО. Стратегија акценат ставља на заштиту безбедности појединаца, објеката и других материјалних добара, док закон говори о пружању услуга, односно вршењу послова заштите лица, имовине и пословања физичком и техничком заштитом. У овом случају, у законском смислу, агенција за пружање услуга одговара само за квалитет и квантитет услуге, а не и за остварену безбедност (Стајић и Мандић, 2014).

Аутори овде праве паралелу са обезбеђењем здравља и пружањем услуга у којима се може обезбедити здравље. У првом случају акценат је на обезбеђењу безбедности, а у другом на пружању услуга. Теоретски можете добити одличну услугу која уопште или је недовољно обезбедила безбедност. У том случају поставља се питање квалитета и критеријума за остваривање квалитета и добијеног резултата пружене услуге о чему у закону нема ни речи (Стајић и Мандић, 2014).

Контроверза постоји и око тумачења појмова који се користе у закону. Аутори сматрају пропустом непостојање појмовног одређења појмова лица и имовине. Члан 2 ЗПО дефинише приватно обезбеђење и уводи појам лица и имовине, док се у члану 3, који се односи на појмове који се користе у овом закону, не дефинише појам лица и имовине. Код лица се поставља питање, у складу са законом, на која се лица мисли. Да ли се штите сва лица, па и случајни пролазници, или само запослени, клијенти и пословни партнери који бораве у простору правног лица, односно у простору који се штити. Када се говори о имовини нејасно је на коју имовину се мисли, поготово што су начини обезбеђења појединих врста имовине дијаметрално супротни. Из закона није јасно да ли термин имовина подразумева имовину која се не може номинално изразити и у коју спадају патенти, бренд, информације и подаци, корпоративни имиџ и репутација правног лица и друго или се пак закон односи само на заштиту имовине у традиционалном смислу и то покретне и непокретне имовине лица (Стајић и Мандић, 2014).

Нелогичност се односи и на то што је из појмовног одређења техничке заштите изостављено коришћење или употреба техничких средстава, јер би логично било да после планирања, пројектовања, уградње и одржавања стоји коришћење техничких средстава у функцији заштите лица и имовине у складу са законом. Овде је интересантно напоменути да се код техничких средстава једино помиње заштита пословања и то постављањем уређаја и система, поред осталих наведених и уређаја и система за заштиту података.

Аутори наводе и очекиване проблеме у примени ЗПО. Као главне издвајају проблеме око контроле психофизичке способности лица која обављају послове приватног обезбеђења. У члану 12 прописано је да се „за лице које поседује лиценцу, доказ о психофизичкој способности за вршење послова приватног обезбеђења подноси једанпут годишње. Правно лице, односно предузетник доставља Министарству лекарско уверење о годишњој провери психофизичке способности за свако физичко лице коме је издата лиценца. У случају да правно лице, односно предузетник не достави лекарско уверење из ст. четири овог члана, сматраће се да је физичко лице за које није достављено лекарско уверење престало да испуњава прописане услове за вршење послова приватног обезбеђења“. Пропуст законодавца је што је изједначио све категорије лица која раде на овим пословима и крајње је нелогично да је исто трајање лекарског уверења за сва физичка лица у складу са лиценцама које је прописао законодавац. По неким проценама на овим пословима ради између 40 000 и 60 000 запослених, ако узмемо мањи број запослених и помножимо га са ценом лекарског прегледа који не може бити нижи од 3000 динара долазимо до запањујуће цифре од 120 000 000 динара, односно око милион евра на годишњем нивоу. Правилније би било у складу са врстама лиценци које се издају физичким лицима и проценом која би проистекла из Закона о заштити и безбедности здравља на раду утврдити временски интервал обављања периодичних лекарских прегледа а не за све једнако и у невероватно кратком року. Примера ради у земљама у окружењу је рок знатно дужи, рецимо у Хрватској се лекарски преглед обавља на сваких пет година<sup>9</sup> (Стајић и Мандић, 2014).

Један од проблема у закону налази се и у ставу 7 којим се „лица која имају одговарајући степен и врсту стручног образовања и најмање три године радног

---

<sup>9</sup> „Pravilnik o načinu utvrđivanja opće i posebne zdravstvene sposobnosti čuvara i zaštitara u privatnoj zaštiti“, Народне новине, бр. 38/04, 106/04, 38/08 и 16/11, чл. 4 „Кандидати за чувара дужни су учинити претходни здравствени преглед, а сваких пет година поновни периодични здравствени преглед“.

искуства на пословима овлашћеног полицијског службеника, безбедносно-обавештајним пословима, пословима професионалног припадника Војске Србије и пословима извршења кривичних и прекршајних санкција“ омогућава добијање лиценци без одговарајуће обуке за вршење послова приватног обезбеђења у складу са овим законом (ЗПО, „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 104/2013).

Аутори закључују да поменута лица нису адекватно едукована и не поседују знање које се односи на полагање за поменуте лиценце, јер делатност послова које обављају скоро да нема никаквих додирних тачака са пословима приватног обезбеђења. Земље ЕУ су овај проблем решиле тако што су законом забраниле припадницима поменутих државних институција да одређени временски период раде на пословима приватног обезбеђења и тако су заштитиле себе од одлива кадрова у профитабилнији сектор и уједно заштитиле струку приватне безбедности тиме што се онемогућава лицима која нису прошла одговарајућу обуку да аплицирају за неку од лиценци. Аутори овог научног рада наводе и да је наш законодавац прописао да одговорно лице има најмање средњу стручну спрему, те сматрају да је то лоше, с обзиром на стање у области приватне безбедности. Стратегијом националне безбедности Републике Србије се наглашава већа одговорност приватног обезбеђења у спровођењу политике унутрашње безбедности, заједно са државним и осталим органима и институцијама. Као пример узимају Црну Гору, где одговорно лице, поред осталих услова, мора да има високу школску спрему (Стајић и Мандић, 2014).

„У делу који се односи на ознаке и опрему на возилима у члану 65 ст. 1 законодавац недвосмислено забрањује и искључује могућност опремања возила приватног обезбеђења специјалном звучном и светлосном сигнализацијом, док став два истог члана омогућава да изузетно, возила приватног обезбеђења могу имати и користити бело ротационо или трепћуће светло, у складу са прописима којима се уређује безбедност саобраћаја на путевима“ (Стајић и Мандић, 2014, стр. 144).

Законом о безбедности саобраћаја на путевима, Правилником о подели моторних и прикључних возила и техничким условима за возила у саобраћају на путевима и Законом о превозу у друмском саобраћају не омогућава се примена белог ротационог или трепћућег светла. Те аутори закључују да је у овом случају нејасно шта је дозвољено (Стајић и Мандић, 2014).

Аутори истичу да је израда подзаконских аката прилика да се неке, мада не све ствари, побољшају и поправе.

### 3. Овлашћења службеника обезбеђења

У складу позитивним законодавством Републике Србије, службеник обезбеђења има шест овлашћења која може применити током обављања своје дужности. Овлашћења може применити у току вршења послова физичке заштите и то у складу са чланом 46 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018.

Службеник обезбеђења може издати упозорење, наређење или забранити лицу улазак и боравак уштићеном објекту, проверити идентитет лица, зауставити и прегледати лице, предмете или превозно средство, привремено одузети предмете, привремено задржати лице или употребити следећа средства принуде:

- 1) средства за везивање
- 2) физичку снагу
- 3) гасни спреј
- 4) посебно дресиране псе
- 5) ватрено оружје

У складу са чланом 1 ЗПО, ова овлашћења службеник обезбеђења може применити уштићеном објекту или простору или ванштићеног објекта или простора када врши обезбеђење транспорта и преноса новца и вредносних пошиљки, приликом патролирања или када обезбеђујештићено лице. Примена свих овлашћења мора бити сразмерна законитом циљу њихове употребе и извршена на начин којим се не вређа достојанство, углед, част или друго загарантовано људско право. У закону се наводи да приликом примене мера нико не сме бити подвргнут мучењу, нечовечном или понижавајућем поступању (члан 46 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

Службеник обезбеђења сме поступати само на начин тако да извршење задатака постиже са најмањим штетним последицама. Ако је у односу на околности дозвољено применити више мера, дужан је применити најпре ону која лицу најмање штети. Са применом мера мора престати онда када престану разлози због којих су биле примењене или онда када утврди да задатак на тај начин неће моћи да изврши (члан 46 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

Средства принуде не могу се употребљавати према лицима млађим од 14 година, очигледно болесним и изнемоглим лицима, тешким инвалидима и трудницама чија је трудноћа видљива или које упозоре да су трудне, осим ако неко од тих лица ватреним оружјем, оруђем или другим опасним предметом угрожава живот лица (члан

46 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

Редари не могу да употребљавају гасни спреј, средства за везивање, посебно дресиране псе и ватрено оружје, док сва остала овлашћења примењују у складу са овим законом (члан 46 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

### **3.1. Издавање упозорења или наређења лицу или забрана уласка и борава лица у штићеном објекту**

Ово овлашћење службеник може применити према особи која се налази у штићеном простору и која својим понашањем или пропуштањем дужне радње може угрозити своју безбедност, безбедност других лица или изазвати оштећење и уништење имовине. Затим уколико особа покуша неовлашћено да приступи у штићени објект или простор, уколико неовлашћено борава у штићеном простору или угрожава штићено лице. Службеник обезбеђења такође може искористити ово овлашћење према особи која поступа супротно упутствима која садрже истакнути знакови и писана упозорења и забране на штићеном објекту или простору. Уколико особа одбија примену овлашћења која су поверена службенику, у складу са ЗПО, службеник такође може издати упозорење или забранити улазак и борава лица у штићеном простору (члан 47 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018). У ситуацији где особа одбија проверу идентитета или преглед предмета односно саобраћајног средства или не жели службенику да преда предмете који се у складу са ЗПО привремено одузимају, службеник има права да не дозволи улаз и борава у простору који штити.

### **3.2. Провера идентитета лица**

Провера идентитета лица врши се на улазу у објекте или просторе које штити приватно обезбеђење. То су углавном објекти који су са аспекта безбедности најугроженији, попут државних (општина, судова, пошти) или приватних институција (банке, златаре, малопродаје, фирме и корпорације, фабрике итд.)

На уласку у сличне установе постоји шалтер или пријемни пулт са службеником обезбеђења који легитимише све особе које улазе у штићени простор, било да су то запослени, клијенти или посетиоци. Службеник може проверити идентитет лица увидом у личну карту, пасош или другу исправу са сликом издату од надлежних државних органа којом особа која се легитимише може потврдити свој идентитет. У складу са законом, проверава се идентитет свих лица које улазе, излазе из објекта или

се у њему затекну. Такође и свих лица које угрожавају штићени простор или лице и оних лица према којима се употребљава било које средство принуде или се она само привремено задржавају (члан 48 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

### **3.3. Зауостављање и преглед лица, предмета и саобраћајних средстава**

Слично као и са утврђивањем идентитета, службеници имају овлашћење да заустане и прегледају лица, предмете или саобраћајна средства у оквиру простора који штите (члан 49 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

Ово овлашћење се може употребити према лицима која улазе или излазе из штићеног објекта или која неовлашћено бораве у штићеном објекту. Уколико се догоди да постоји лице које угрожава објекат који штите службеници обезбеђења или лице које је потребно задржати из одређених разлога, према том лицу се такође може употребити овлашћење зауостављања и његовог прегледа, прегледа предмета или саобраћајног средства које је у његовом власништву или које је лице користило у том тренутку. Прегледом<sup>10</sup> лица сматра се визуелни увид у садржај одеће, обуће и ствари које лице носи са собом. Њега мора вршити службеник обезбеђења истог пола, изузев када је неопходан хитан преглед лица ради одузимања оружја или предмета подобних за напад или самоповређивање. Приликом прегледа службеници могу да користе службеног пса или техничка средства намењена за преглед.

### **3.4. Привремено одузимање предмета**

Службеник обезбеђења који штити одређени простор има права да привремено одузме одређене предмете чије је уношење и коришћење забрањено у складу са писаним процедурама заштите тог објекта. У том случају сви предмети који су одузети

---

<sup>10</sup> Термин преглед лица постоји и у Закону о полицији, где се сматра да је прегледувиду садржај одеће и обуће, отворених и затворених простора саобраћајног средства и предмета који се превозе. Преглед предмета које лице носи са собом обухвата преглед предмета који су код лица или у његовој непосредној близини или предмета лица по чијем се налогу у његовој пратњи они превозе. Преглед лица мора вршити лице истог пола, изузев када је неопходан хитан преглед лица ради одузимања оружја или предмета подобних за напади или самоповређивање (члан 97 Закона о полицији „Службени гласник РС“ бр. 6/2016, 24/2018, 87/2018).

„Преглед се може извршити визуелно, додиром или увидом у одређени садржај коришћењем техничких средстава или службеног пса. Преглед лица полицијски службеник врши тако што рукама додирује површину његовог одела.“ преузето 10.5.2021. са [https://www.paragraf.rs/100pitanja/krivicno\\_pravo/pretres-lica-od-strane-policijskih-službenika.html](https://www.paragraf.rs/100pitanja/krivicno_pravo/pretres-lica-od-strane-policijskih-službenika.html)

на самом уласку у штићени простор (обично је то улазак на спортске догађаје<sup>11</sup>, концерте или одређене културне манифестације) биће враћени власнику када напушта објекат. Уколико је одузети предмет намењен за извршење кривичног дела или прекршаја, потиче или је настао као последица извршења кривичног дела или прекршаја, затим чије је одузимање неопходно за заштиту оште безбедности или било који предмет који се може искористити за самоповређивање, напад или бекство, такве предмете службеници су у обавези да предају полицијским службеницима. У складу са законом, о свим привремено одузетим предметима се издаје потврда (члан 49 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

Како не би долазило до забуна и губљења одузетих предмета, службеници би требало да издају „број“ особи којој је предмет одузет, те да та иста особа, по напуштању објекта, уз помоћ тог броја добије свој предмет назад. Бројеви који се издају посетиоцима се штампају у два примерка, један се даје особи, а други причврсти или залепи на одузети предмет који се привремено одузима (Мандић, 2017).

### **3.5. Привремено задржавање лица**

Рад службеника приватног обезбеђења у тесној је вези са радом Министарства унутрашњих послова. Између полиције и службеника треба да постоји адекватна комуникација и разумевање, јер је њихова сарадња неопходна за успешно урађен посао. Она долази до изражаја највише када је у питању привремено задржавање. Наиме, ово овлашћење се односи на сва лица која су у штићеном објекту затечена да врше кривично дело које се гони по службеној дужности, затечена у вршењу прекршаја са елементима насиља или код себе имају предмете које могу послужити као доказ у кривичном или прекршајном поступку, односно за напад или самоповређивање. О привременом задржавању лица службеник обезбеђења одмах обавештава полицијску станицу, а лице задржава до доласка полицијских службеника.

---

<sup>11</sup> Као најчешће забрањени предмети на спорстким догађајима наводе се: ватрено оружје, предмети који се могу искористити за сечење, убод или ударац, боце, чаше, конзерве или посуде, пиротехничка средства, транспаренти већи од два метра, животиње, гасни спрејеви, хемијске супстанце штетне по здравље, ласерске уређаје и уређаје за контролу масе. Преузето 11.7.2021. са [http://www.fsb.org.rs/sites/default/files/pravilnik\\_o\\_bezbednosti\\_fsb\\_0.pdf](http://www.fsb.org.rs/sites/default/files/pravilnik_o_bezbednosti_fsb_0.pdf)

## **3.6. Употреба средстава принуде**

### **3.6.1. Употреба средстава за везивање**

Средства за везивање могу се употребити према лицу које се привремено задржава по одредбама овог закона, ради спречавања отпора лица или одбијања напада, спречавања бекства задржаног лица или онемогућавања самоповређивања или повређивања другог лица (члан 51 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

У складу са ЗПО, употребом средстава за везивање сматра се везивање руку, испред или иза леђа, службеним лисицама, пластичним везицама или другим средствима која су за то намењена. Такође, постоји и правилник који прописује ближи начин употребе средстава принуде, ког доноси министар унутрашњих послова (члан 57 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018). Средства принуде се могу употребити само у случајевима када остала средства и мере нису ефикасне. Пре употребе ових мера, службеник је дужан да се представи и да изда упозорење, осим ако би то могло угрозити безбедност службеника обезбеђења или другог лица.

Током обављања посла, службеник је дужан да престане са употребом средстава принуде чим престану разлози за њихову примену, да поштује достојанство лица према коме употребљава силу, да употреби најблаже средство принуде које ће омогућити постизање циља и да, уколико је потребно, пружи потребну медицинску помоћ свим повређенима.

### **3.6.2. Употреба физичке снаге**

Под употребом физичке снаге сматра се употреба различитих захвата борилачких вештина или њима сличних поступака на телу другог лица којима се присиљава на послушност када су за то испуњени законски услови (члан 52 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018).

Службеник може употребити разне захвате, ударце, бацања и друге вештине одбране или напада, којима се приморава на послушност лице које својим поступком онемогућава извршење службене радње или које физички напада службеника обезбеђења, друго лице или имовину коју службеник обезбеђења штити.<sup>12</sup>

---

<sup>12</sup> члан 6 Правилника о начину употребе средстава принуде у вршењу послова приватног обезбеђења – на основу члана 57 Закона о приватном обезбеђењу „Службени гласник РС“ бр. 104/13

Физичку снагу службеник обезбеђења може употребити само ако применом овлашћења утврђених овим законом или на други начин не може одбити нападе, савладати активан или пасиван отпор лица или спречити његово самоповређивање. Нападом, у смислу овог закона, сматра се свака радња предузета да се нападнути повреди или лиши живота, да се насилно уђе у објект или простор у који је улаз забрањен или да се службеник обезбеђења омете или спречи у обављању послова обезбеђења. Отпором, у смислу овог закона, сматра се свако супростављање лица мерама и радњама које се може вршити оглушавањем или заузимањем клечећег, седећег, лежећег или сличног положаја – пасивни отпор, заклањањем или држањем за лице или предмете, отимањем, стављањем у изглед да ће се лице напасти, или предузимањем сличне радње – активни отпор. Употреба физичке снаге, мора бити сразмерна нападу који се одбија и са њом се престаје чим престане напад или отпор лица према коме је употребљена.

### **3.6.3. Употреба гасног спреја**

Употребом гасног спреја, у смислу овог закона, сматра се употреба направа које садрже и приликом употребе распршују надражујућа хемијска једињења у концентрацијама дозвољеним по прихваћеним међународним стандардима (члан 53 ЗПО „Службени гласник РС“ 104/2013, 42/2015, 87/2018). Гасни спреј може се употребити ради одбијања напада или савлађивања активног отпора лица, када је употреба физичке снаге била неуспешна. Са употребом гасног спреја престаје се чим престане напад или активан отпор лица. Након употребе гасног спреја лицу се мора обезбедити пружање адекватне медицинске помоћи.

### **3.6.4. Употреба посебно дресираних паса**

Службеници обезбеђења могу употребити посебно дресиране псе за вршење обезбеђења објеката, спречавање отпора или одбијање напада на службеника обезбеђења и друга лица унутар објекта и штићеног простора, у случају када је, у складу са законом, дозвољена употреба ватреног оружја (члан 54 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018). Службени пси могу се користити једино ако су дресирани за вршење одређених радњи и ако их воде обучени службеници обезбеђења – водичи паса. Уколико при употреби посебно дресираних паса, пас остане

без водича, други службеник обезбеђења дужан је да предузме потребне мере у циљу престанка употребе посебно дресираног пса као средства принуде.<sup>13</sup>

### 3.6.5. Употреба ватреног оружја

При обављању послова физичке заштите са оружјем, службенику обезбеђења дозвољено је да употреби ватрено оружје само у случају нужне одбране и крајње нужде. Употребом ватреног оружја сматра се свако пуцање из ватреног оружја од стране службеника обезбеђења, под условима прописаним законом (члан 54 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018). Пре употребе ватреног оружја службеник обезбеђења мора се идентификовати и издати јасно упозорење да намерава да употреби ватрено оружје речима („Стој, обезбеђење, пуцаћу.”), осим у случајевима када би таквим поступањем довео у животну опасност себе или лице које штити. При употреби ватреног оружја службеник обезбеђења дужан је да чува животе других лица. За време док је оружје спремно за употребу, службеник обезбеђења не сме да га усмерава према другим лицима, а по престанку услова за употребу, дужан је да без одлагања оружје укочи и доведе га у безбедан положај.<sup>14</sup>

За вршење послова физичке заштите, правна лица и предузетници за приватно обезбеђење могу поседовати полуаутоматско оружје, пиштољ калибра 7,65 мм и 9 мм, код којег се једним повлачењем обарача може испалити само један метак.

Правно лице и предузетник за приватно обезбеђење не може поседовати ватрено оружје у броју већем од једне половине броја запослених службеника обезбеђења са легитимацијом који имају Лиценцу за вршење специјалистичких послова службеника обезбеђења - са оружјем и који су распоређени на радна места на којима се послови приватног обезбеђења обављају са оружјем. Изузетно, правни субјекти који су корисници објеката од стратешког значаја могу држати дуго оружје<sup>15</sup>, које се за вршење послова приватног обезбеђења може користити само у условима ратног и ванредног стања. Када се послови физичке заштите лица обављају без ношења униформе службеника обезбеђења, у грађанском оделу, са оружјем, оружје се мора

---

<sup>13</sup> члан 7 Правилника о начину употребесредстава принуде у вршењу послова приватног обезбеђења – на основу члана 57 Закона о приватном обезбеђењу „Службени гласник РС“ бр. 104/13

<sup>14</sup> Члан 9 Правилника о начину употребесредстава принуде у вршењу послова приватног обезбеђења – на основу члана 57 Закона о приватном обезбеђењу „Службени гласник РС“ бр. 104/13

<sup>15</sup> „Дуго ватрено оружје је оружје чија је цев дужа од 30 цм или чија укупна дужина прелази 60 цм“ (Закон о оружју и муницији, „Сл. гласник РС“, бр. 20/15,10/19,20/20).

носити у складу са прописима којим се уређује ношење оружја и муниције. Службеник који свој посао обавља са оружјем штити обавезно обезбеђене објекте, банке и друге организације које послују са новцем, објекте у којима се складишти оружје или експлозивни, радиоактивни или запаљиви материјал или се чува и складишти роба. Службеници могу носити оружје ванштићеног објекта само уколико обезбеђују транспорт и пренос новца и вредносних пошиљки, уколико преносе новац пешнице или штите друго лице.

Након сваке употребе средстава принуде, службеник обезбеђења дужан је да одмах обавести надлежну полицијску управу и непосредног руководиоца, и потом поднесе писани извештај одговорном лицу у правном лицу или код предузетника за приватно обезбеђење, пре него што напусти радно место или заврши смену у току које је дошло до употребе средстава принуде, а најкасније у року од 12 сати.<sup>16</sup>

### **3.6.6. Обавезе након употребе средстава принуде**

Чланом 56 ЗПО „Службени гласник РС“ бр. 104/2013, 42/2015, 87/2018 регулисане су обавезе службеника након употребе средстава принуде. Наиме, лицу које је повређено употребом средстава принуде, службеник обезбеђења дужан је да пружи прву помоћ и одмах обавести лекарску службу. О употреби средстава принуде, службеник обезбеђења треба одмах да обавести надлежну полицијску управу.

---

<sup>16</sup> Члан 10 Правилника о начину употребе средстава принуде у вршењу послова приватног обезбеђења – на основу члана 57 Закона о приватном обезбеђењу „Службени гласник РС“ бр. 104/13

#### **4. Овлашћења службеника обезбеђења у региону и свету**

Регион југоисточне Европе прошао је кроз једну од најбржих приватизација у целом свету током последње деценије, када је прешао из стања скоро потпуног одсуства услуга приватне безбедности с краја 80-их година, до тачке да је данас ова индустрија главни послодавац и пружалац услуга безбедности. Приватне фирме за пружање услуга обезбеђења данас нуде углавном услуге попут – физичког обезбеђења пословних просторија, фабрика и других јавних зграда, као и услуга пратње транспорта драгоцености и новца. Неке од земаља у региону имају мања тржишта приватног обезбеђења углавном усмерена на пружање услуга физичке заштите или у ретким случајевима, пружање приватног обезбеђења приватним кућама (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 1).

Почетак приватизације услуга безбедности донео је са собом неколико проблема. У свакој од земаља у региону, постоје докази о запошљавању бивших полицијских службеника у индустрији приватне безбедности. С једне стране, док запошљавање бивших полицајаца у овим фирмама не представља проблем уколико се адекватно спроводи, тамо где ове везе значе да се полицијске дужности не врше на адекватан начин, постоји могућност да нелегалне активности прођу некажњено. У неким случајевима, посебно у Хрватској, на Косову и Бугарској, током деведесетих година појавио се проблем да се индустрија приватне безбедности такмичила са полицијом или са јавним фирмама за обезбеђење. Ово је са собом носило ризик да приватне фирме постану синоним за пружање јефитинијих полицијских услуга и да пружање услуга јавне безбедности буде озбиљно угрожено. Ако говоримо о вези са политиком, у земљама југоисточне Европе овај сектор до сада није представљао претњу по легално изабране владајуће режиме. Проблем специфичних политичких веза између политичких партија и индустрије приватне безбедности је међутим био наглашен у Србији и Хрватској, као и у мањем обиму, у БиХ, Македонији и на Косову, мада до дан данас није потпуно искорењен (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 2).

## 4.1. Црна Гора

Индустрија приватног обезбеђења почела је да се развија крајем деведесетих година. На почетку, регистроване фирме нису морале да спроводе безбедносне провере својих запослених. Често је била пракса да су полицајци који нису на дужности обављали послове приватног обезбеђења (Симић, 2001).

Ова индустрија доживела је напредак са оснивањем фирме “Security Guard Montenegro” у мају 1999. године.<sup>17</sup> Закони који су у почетку регулисали рад фирми су Закон о оружју, Закон о пословним организацијама, Закон о заштити имовине и појединаца и Закон о детективским агенцијама. Услуге обезбеђења могли су да пружају само појединци и фирме регистроване у Централном привредном суду, а пријава је морала да се преда и локалној полицији како би се добиле дозволе за ношење оружја. Да би се регистровале, фирме су морале да имају најмање петоро запослених, да буду држављани, у то време, Србије и Црне Горе, имају пребивалиште у Црној Гори, имају макар две године средње школе, буду здрави, немају кривични досије или да нису оптуживани за било какво кривично дело и да немају проблем са алкохолом, дрогом или насиљем (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 77-85).

Дозвола за обављање делатности приватног обезбеђења била је одобрена само кандидату који је добио дозволу Министарства унутрашњих послова, ипак, појединцима који су радили за полицију било је аутоматски дозвољено да раде (Закон о оружју, „Службени гласник“, бр. 49/04).

Неке од услуга које су пружале фирме биле су заштита имовине од оштећења, крађе и уништења, инсталација алармних, аудио и видео система, спречавање неовлашћеног упада, заштита права, интегритета и личне безбедности појединаца, заштита новца и вредности и обезбеђење јавних скупова (члан 8 Закона о заштити имовине и појединаца, „Службени лист ЦГ“, бр. 43/2018).

Данас је област приватног обезбеђења у Црној Гори регулисана Законом о заштити лица и имовине („Службени лист ЦГ“, бр. 43/2018). „Овим законом уређује се делатност заштите лица и имовине коју не обезбеђује држава, услови и начин вршења послова заштите и друга питања од значаја за вршење послова заштите. Ради вршења послова заштите, лице које врши послове заштите овлашћено је да: утврди идентитет лица, даје упозорења, издаје наређења, заустави и изврши преглед лица, предмета, возила и пловила, привремено одузме предмете, задржи лице затечено у извршењу

---

<sup>17</sup> Преузето 28. маја са <http://www.securityguardmn.com>

кривичног дјела и прекршаја, обезбиједи мјесто догађаја, употреби средства принуде. Средства принуде која службеници могу да користе су физичка снага, ручни спреј са надражујућим дејством, палица, средства за везивање, посебно дресирани пас и ватрено оружје“.

## 4.2. Босна и Херцеговина

Ситуација у Босни и Херцеговини је на самом почетку била комплексна, пре свега због децентрализоване природе власти у земљи. Велики број физичких лица је радио нелегално, укључујући и неке који су поседовали велике залихе војног наоружања и експлозива. Фирме за приватно обезбеђење су се први пут појавиле 1995. године, непосредно после ратова. Због система ентитета и кантона, фирмама је било врло непрактично да набаве бројне регистрације неопходне за легално функционисање. Упркос сложеност окружењу у којем су се спроводили прописи, тржиште се проширило почетком 2000-их, а број фирми које су регистроване у земљи се повећао (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 6).

Два закона су регулисала рад фирми у БиХ. Закон о агенцијама за заштиту људи и имовине и Закон о заштити људи, имовине и рада приватних детектива. Недостатак јединственог закона је такође проузроковао проблеме када је реч о ношењу оружја од стране припадника обезбеђења, пошто агенција која је имала оружје регистровано у једном кантону, није могла легално носити оружје на територији другог кантона. Подносиоци молбе за оснивање агенција морали су да испуне низ захтева, као што су: минимум пет службеника који поседују валидну дозволу за обављање послова обезбеђења, одговарајуће техничко знање, као и опрема и поседовање пословних просторија погодних за обављање послова обезбеђења. Оснивачима и запосленим лицима био је забрањен овај облик рада уколико су се налазили под кривичном истрагом, ако су били кривично осуђени, здравствено неспособни, спречени од стране комесара да ступе у полицију или отпуштени из војне службе (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 21-22).

Закон о агенцијама и унутрашњим службама за заштиту људи и имовине усвојен је 2008. године. „Овим законом уређују се услови за оснивање агенција за заштиту људи и имовине, делатност агенција, услови за стицање сертификата, начин пословања агенција, обавезно организовање службе заштите, унутрашња служба заштите, вођење евиденција и друга питања од значаја за организовање и рад агенција

и унутрашњих служби за заштиту људи и имовине на територији Федерације Босне и Херцеговине. Послове физичке заштите обављају чувари тако што непосредно предузимају овим Законом допуштене мјере и радње ради спречавања и откривања штетних појава и протуправних радњи које могу нанијети штете имовини, предвиђене у ставу 2 члана 4 овог закона, односно које могу угрозити живот или тијело лица које се штити или када је дошло до већег нарушавања јавног реда и мира“ (члан 1 Закона о агенцијама и унутрашњим службама за заштиту људи и имовине, бр. 01-02.573/08, Сарајево, 2008).

„Чувари који обављају послове физичке заштите објеката, простора и имовине овлаштени су за предузимање сљедећих радњи: упозорити лице да се удаљи из простора или објекта који се осигурава, ако се неовлаштено налази или задржава том простору, односно објекту, спријечити неовлашћеном лицу улазак у простор или објект који се осигурава, задржати лице затечено у простору или објекту који се осигурава у извршењу кривичног дијела до доласка полиције, спријечити неовлашћен улазак, односно излазак возила или лица са пртљагом из простора или објекта који се осигурава, као и обавити преглед тих возила и лица, упозорити лице да се удаљи из простора или објекта који се осигурава уколико је дошло до већег нарушавања јавног реда и мира, у противном ће задржати то лице до доласка полиције“ (члан 27 Закона о агенцијама и унутрашњим службама за заштиту људи и имовине, бр. 01-02.573/08, Сарајево, 2008).

### **4.3. Хрватска**

Историјат приватизације безбедности почео је 1991, када је Република Хрватска постала независна од бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Евроатлантске интеграције и друштвено-економски развој били су основна брига ове земље након добијања независности. Чланство у ЕУ и НАТО-у били су на листи приоритета спољне политике. У Хрватској се индустрија приватне безбедности значајно развила почетком 2000. године. Током комунистичког периода када је постојало само државно власништво, услуге заштите скоро искључиво је пружала полиција (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 39).

У фебруару 2005. године је процењено да има између 160 и 180 регистрованих фирми свих врста. 2001. године било је 12 000 радника обезбеђења и агената са дозволом за рад. Загреб је представљао област са највише агенција, око 60% запослених у овом сектору радило је у главном граду државе. Већина фирми била је у

приватна, али су постојала и предузећа у државном власништву. Кључни закони били су Закон о заштити особа и имовине из 1996, Закон о приватној заштити из 2003. и Закон о минималним мерама заштите у пословању с готовим новцем и вриједностима, овај закон утврђивао је обавезну заштиту финансијских институција (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 39-40).

„Постојало је и десетине подзаконских аката који су регулисали специфичне аспекте приватног сектора и рад агенција и сродних институција, а најважнији од њих су Правилник о обављању послова тјелесне заштите из 1997, Правилник о обрасцима исправа и начину вођења евиденција о оружју и стрељиву из 1999, Правилник о просторним и техничким увјетима које мора испуњавати простор у којем се обавља заштитарска или детективска дјелатност из 1997, Правилник о техничкој заштити из 2003, Правилник о изобразби и стручном испиту за заштитаре и чуваре из 2004, Правилник о начину утврђивања опће и посебне здравствене способности чувара и заштитара у приватној заштити из 2004“ (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 45).

Закон о приватној заштити је на снази од фебруара 2020. године. „Овим се Законом уређују увјети и начин обављања дјелатности и послова заштите особа и имовине коју не осигурава држава и изнад опсега који осигурава држава (у даљњем тексту: приватна заштита) те увјети, начин и надзор рада особа које обављају дјелатност и послове приватне заштите (члан 1). Дјелатност приватне заштите обухваћа послове заштите особа и имовине који се обављају тјелесном и/или техничком заштитом те послове израде просудби угрожености, уз примјену правила поступања прописаних овим Законом и прописима донесеним на темељу овога закона (члан 3). Овласти особа којима је издано допуштење за обављање послова тјелесне заштите су: провјера идентитета особа, давање упозорења и наредби, привремено ограничење слободе кретања, преглед особа, предмета и прометних средстава, осигурање мјеста догађаја, употреба средстава присиле“ (члан 45 Закона о приватној заштити, бр. 16/20).

#### 4.4. Северна Македонија

У Републици Северној Македонији агенције за пружање услуга обезбеђења постоје тек од 1994. године. Индустрија је почетком 2000-их година била веома мала и требало је да прође кроз процесе експанзије и консолидације. Фирме за приватно обезбеђење осликавале су етничку сегрегацију која постоји у македонском друштву, док су неке друге имале директне везе са бившим полицијским и војним јединицама. На почетку је од највећег значаја био недостатак спољне контроле и неадекватне безбедносне провере људи који желе да раде као радници приватног обезбеђења. Све фирме су биле локалне и имале дозволе да запошљавају наоружане раднике обезбеђења. Постојало је између 55 и 60 регистрованих фирми за приватно обезбеђење, а између 3000 и 6000 људи имало је дозволу за обављање послова физичког обезбеђења. Закон је у то време забрањивао рад фирми са мање од петоро запослених. Осим тога, неке веће фирме у Македонији које су се бавиле јавним услугама, имале су сопствене службе обезбеђења. Радници који су се запошљавали у овим службама пролазили су исту контролу као и они у приватним агенцијама. Закони који су покривали индустрију приватног обезбеђења били су Закон о активностима личне и имовинске безбедности и Закон о оружју. Закон је предвиђао да физичка лица која се пријављују за рад у агенције не смеју да имају судску одлуку о забрани запослења. Радник обезбеђења није могао да добије дозволу за поседовање и ношење оружја уколико је имао кривични досије, морао је бити држављанин и имати пребивалиште у Македонији. Сваки радник обезбеђења морао је да положи државни испит како би добио дозволу за рад. Закон о безбедности пружао је основни законски оквир, а надзор и контролу коју су спроводили МУП и Комора за безбедност, основу за добар регулаторни систем (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 7, 49-54).

Законом о приватном обезбеђењу из 2013. године уређују се услови за обављање послова приватног обезбеђења као и сам рад приватног обезбеђења, приватног обезбеђења за сопствене потребе и обавезног приватног обезбеђења. Закон је регулирао радну одећу и жиг радника приватног обезбеђења, формацију, овлашћења и финансирање Коморе Републике Македоније за приватну сигурност, евиденције, заштиту података и информација, надзор, овлашћење за подзаконске акте и прекршајне одредбе.

Врсте овлашћења које овај закон предвиђа су провера идентитета лица приликом уласка у имовину која се штити, упозорење лица да се удаљи од штићене

имовине, ако се лице у њему задржава неовлашћено, односно да се упозори лице које својим понашањем или нечињењем угрожава себе или сигурност других или може нанети штету имовини која се обезбеђује. Забрана уласка непозваној особи, као и забрана неовлашћеног евидентирања или уношења средстава и опреме за ту намену у својину која се штити. Затим овлашћење да се задржи и преда полицији лице затечено у извршењу кривичног дела које се гони по службеној дужности. Као остала овлашћења наводе се преглед лица, предмета, возила и пртљага и употреба средстава принуде (члан 45 Законот за приватно обезбедување, бр. 07-5275/12).

## 4.5. Бугарска

Историјат приватизације безбедности почиње као и у осталим државама у региону са завршетком комунистичког режима 1990. године. Током већег дела те деценије реч „приватно обезбеђење“ или „охранител“ имале су негативну конотацију, због схватања да су такве фирме биле умешане у послове изнуђивања, рекетирања и организованог криминала. Историја приватног обезбеђења у Бугарској може се поделити на четири различита периода. Први, 1990-1994, обележен је учешћем приватних агенција у рекетирању и изнуђивачким активностима, током другог периода, од 1994. до 1998, када су први пут уведени прописи, криминалне агенције нису могле да добију дозволе и зато су се регистровале као осигуравајућа друштва. Од 1998. до 2000. године већина ових агенција остала је без дозвола за рад и постепено се окренула другим активностима. Период после 2001. године карактерише повећање законитости у раду агенција и пораст јавног поверења у њихову делатност. Након тога, ова индустрија се развија, са националним и међународним фирмама које раде у Бугарској. Пошто је успешно примљена у чланство НАТО-а 2003, а у ЕУ 2007. године, ситуација у Бугарској се од тада значајно поправила, а индустрија приватне безбедности је тренутно најразвијенија у региону (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 27-28).

Закон о делатности приватног обезбеђења, који је ступио на снагу фебруара 2004. уредио је пословање агенција у Бугарској, захтевајући да фирме које желе да обављају услуге приватног обезбеђења буду регистроване код полиције. Према закону, активности приватног обезбеђења биле су дозвољене само уз поседовање обавезне дозволе или регистрације, а дозволе за вршење приватног обезбеђења издавао је директор Националне полиције. Физичка лица, односно чувари, могу се запослити у

фирми само након успешно завршене обуке коју организује МУП. Закон је предвиђао формирање јединственог аутоматског централног регистра за све врсте дозвола и регистрација издатих фирмама за приватно обезбеђење, који такође садржи податке о броју и врсти наоружања које се користи у активностима обезбеђења, као и број људи који чувају свако место (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 32).

У Буграској је тренутно на снази Закон о приватној безбедносној активности из 2018. године. Чланом 1 овог закона уређују се услови за обављање делатности приватног обезбеђења, његово административно уређење и административна контрола. У складу са чланом 5, врсте делатности приватног обезбеђења су: лична сигурност физичких лица, заштита имовине физичких или правних лица, сигнално-сигурносна делатност, самозаштита имовине лица, сигурност догађаја, сигурност током превоза вредних пошљака или терета, заштита пољопривредне имовине (Закон за часната охранигела, бр. 10/18).

#### **4.6. Румунија**

Изразак Румуније из комунизма почиње 1989. Иако је земља у основи била ослабљена економском кризом коју је проузроковала застарела индустрија и централизована производња, била је поштеђена грађанских немира и етничких конфликта који су се дешавали у суседним балканским земљама. Све мање учешће државе у безбедносном сектору током транзиције из комунизма довело је до потражње за заштитом приватних добара и услуга у Румунији. Сектор приватне безбедности почео је са радом у периоду од 1991-1992. Међутим, тек 1996. године је уведен први закон који је регулисао ту област. Иако је већина агенција у то време била домаћег порекла, тржиште је било стално отворено страном приватној конкуренцији. Румунија је постала чланица НАТО-а у марту 2004, док је у ЕУ приступила 2007. године. Закон о заштити објеката, добара, вредности и људи усвојен је 2003. и регулисао је област приватног обезбеђења. Овај закон је захтевао да све фирме добију дозволу за рад од полиције, а затим да доставе податке о будућим запосленима да би се обавила њихова провера. Онима који су имали кривични досије било је забрањено да раде као радници обезбеђења. Провере су обављали полиција и домаћа румунска обавештајна служба. У Румунији, дозволе предузећа обнављале су се у полицији на три године. Тадашњи закон није правио разлику између међународних и домаћих агенција, чиме се дозвољавало да стране фирме послују у истим правним оквирима (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, стр. 69-72).

Послови приватног обезбеђења су тренутно у Румунији регулисани Законом о приватном обезбеђењу из 2013. године. По члану 1 овог закона регулише се сигурност и заштита одређених циљева, активности и рад физичких и правних лица у области приватног обезбеђења, услови за њихово лиценцирање, начин обављања делатности и надзор над њиховим активностима. Током вршења активности приватног обезбеђења, службеник обезбеђења је овлашћен да проверава идентитет особе која улази и излази из обезбеђеног простора или се налази у самом простору, врши контролу лица и возила на улазу или излазу из простора или у одговарајућем простору, забрањује неовлашћеним лицима улазак и приступ објекту или простору, нареди лицу да се удаљи из обезбеђеног простора. Упозорава особу да својим понашањем или изостављањем радње може угрозити своју сигурност, сигурност других или проузроковати штету и уништавање имовине. Привремено задржи лице затечено у простору у извршењу кривичног дела или озбиљније повреде ремећења јавног реда и мира, до доласка полиције. Користи следећа средства принуде: средства за везивање, физичку силу, посебно обучене псе и ватрено оружје, под условима утврђеним овим законом и законом којим регулише употребу оружја од стране овлашћеног полицијског службеника (Legea Securitatii private, „Monitorul oficial RS", бр. 104/2013).

#### **4.7. Албанија**

Прве фирме које раде у албанском сектору приватне безбедности настале су 1993. године, након усвајања првог закона који је регулисао њихове активности. Овај сектор се убрзано развијао пратећи развој економије. Иако је статично обезбеђење остало главно упориште овог сектора, даља либерализација економије од 1993. године довела је до оснивања агенција које нуде услуге обезбеђења приватним банкама, међународним фирмама и институцијама, градилиштима, приватним медијима, а баве се и физичким обезбеђењем личности (Закон о заштити и услугама физичког обезбеђења бр. 8770, 2001). Током 90-их година, рад агенција био је регулисан Законом о служби цивилне заштите, док је главни закон који је регулисао рад приватних агенција током транзиције био Закон о чуварској и служби физичког обезбеђења из 2001. По подацима из 2004. године, у Албанији је радило 269 приватних фирми за обезбеђење, које су запошљавале 4093 радника. У то време број запослених које је једна фирма могла запослити није могао прећи пет одсто броја полицајаца у том округу. Заједно са забраном уласка међународних фирми на албанско тржиште, то је

вероватно ограничило развој великих предузећа, која су стандард у овом региону. Највише активности, а тиме и седишта агенција концентрисано је у Тирани, главном и највећем граду Албаније, где се налази и највише државних институција, међународних организација и пословних институција (Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I, 2005, бр. 9-13).

Закон о приватном обезбеђењу усвојен је 2013. године. Овим законом уређује се обавезно осигурање и заштита одређених објеката, делатности и делатност правних и физичких лица у области приватног осигурања, услови за њихово лиценцирање, начин обављања делатности и остваривање надзора над њиховим радом (члан 1). Током обављања активности физичке заштите, службеник обезбеђења је у складу са законом овлашћен да провери идентитет лица које улази и излази из објекта или простора који је обезбеђен и који се налази у самом простору, да изврши контролу појединца или возила на улазу и излазу из објекта или простора, као и у самом штићеном простору, забрани улазак и приступ неовлашћеним лицима у објекту или у простору. Нареди лицу да напусти објект или простор који је обезбеђен, ако је лице тамо неовлашћено. Упозори лице које својим понашањем или непажњом може угрозити своју и туђу безбедност или проузроковати штету или уништење имовине, привремено задржати лице које је ухваћено у вршењу кривичног дела или тежег прекршаја нарушавања јавног реда и мира, до доласка полиција. Употреби следеће врсте силе: лисице, физичку снагу, посебно обучене псе и ватрено оружје, под условима предвиђеним овим законом и законом којим је регулисана употреба оружја од стране овлашћеног полицијског службеника (Ligji per sigurimin, Fletorja zyrtare e Republikës së Serbisë, бр. 104/2013).

#### 4.8. САД

Регулацију приватног обезбеђења у Сједињеним Америчким државама регулисала је скоро свака држава на другачији начин. До 1975. најмање 38 држава имало је неки облик закона којим су се контролисале агенције за приватно обезбеђење (Maahs & Hemmens, 1998; Meehan, 2015; Rushin, 2012). Закони којима се уређује понашање службеника приватног обезбеђења изведени су из неколико извора: Закона о деликту, Државних статута, Кривичног закона и Уставних закона држава. Након 11. септембра, приватне агенције за обезбеђење покренуле су програме обуке у вези са тероризмом, како би потврдиле своју улогу заштитника тачака критичне

инфраструктуре (National Advisory Committee on Criminal Justice Standards and Goals, 1976).

Уколико говоримо о овлашћењима, службеник обезбеђења у САД може да изврши такозвано грађанско хапшење. Иако полицајци имају овлашћења за хапшење из очигледних разлога, обезбеђење је морало бити сведок стварног злочина да би хапшење било легално. Важно је напоменути да грађанско хапшење у суштини значи само задржавање осумњиченог. Оно укључује службеника који задржава злочинца или преступника и који одмах ступа у контакт са полицијом ради полицијског хапшења. Друго овлашћење односи се на заштиту приватног власништва. У том случају овлашћења службеника ограничена су на имовину коју штите. Овлашћени су да захтевају од појединца да престане да врши забрањене радње и од њих траже да напусте приватно имање. Ако се понашање настави, обезбеђење може извршити грађанско хапшење.<sup>18</sup> Службеници могу такође употребити физичку силу или оружје. Употреба силе дозвољена је приликом избацивања или задржавања особе на приватном поседу. Она би требало да буде разумна, на основу тежине кривичног дела и ризика са којим се суочава чувар. Ако службеник прекорачи своје законске границе задржавањем, испитивањем или употребом силе ван самоодбране, то може представљати озбиљне проблеме приватну компанију у којој су запослени. Обезбеђење нема дозволу за претресање или прегледање особе без њиховог изричитог одобрења. Чак и ако сумњају да особа поседује украдену имовину, претресање особе или имовине другог грађанина није дозвољено. Моћ претреса је веома ограничена због америчког закона о заштити права појединца. Овлашћења за претрес личне имовине обично су ограничена на полицију или се морају вршити по налогу или пристанку. Међутим, ако обезбеђење има разлога да сумња да особа има оружје, може је претражити и разоружати, док врши хапшење грађанина. Претрес је такође дозвољен у случајевима када је дозвола дата уговором, као што су запослени у предузећу када је компанија захтевала потписане уговоре у којима се наводи да се такве претраге могу извршити.<sup>19</sup>

Из ове ове упоредне анализе легислативе области приватног обезбеђења у нашем региону и свету можемо закључити да су све балканске државе имале проблема током транзиције из комунизма у капитализам, док су земље на западу, пре свега САД са приватизацијом безбедности почеле још средином 20. века. Приватизацију послова

---

<sup>18</sup> Преузето 5.6.2021. са <https://www.mypspa.org/article/more/the-law-and-private-security>

<sup>19</sup> Преузето 5.6.2021. са <https://www.mypspa.org/article/more/the-law-and-private-security>

приватног обезбеђења на нашим просторима најлакше су поднеле Бугарска и Румунија, док су остале државе имале већих проблема. Стиче се утисак да је Република Србија, с обзиром да је последња усвојила ЗПО, у овој транзицији најгоре прошла, и да до данас није у потпуности и на најбољи начин регулисала ову област. Упркос томе што су све земље увеле законски оквир, ипак остају бриге о ефикасности са којом се ови прописи примењују. У неким државама, као што су Бугарска и Албанија, ово се дешава због тога што полиција или други безбедносни субјекти не виде фирме као проблем. У другим, међутим, разлог је обично немогућност или невољност надзорних структура да спроведу своју улогу на прави начин. Недовољна примена закона у вези са употребом оружја од стране службеника је посебан проблем. Иако је употреба и чување лаког и малокалибарског наоружања у југоисточној Европи законски регулисана према међународним стандардима, у нашем региону приватне агенције то углавном игноришу у великом броју случајева (Петровић и Милошевић, 2011).

На лошу ситуацију код нас, а и у региону, и даље утиче просечна цена рада службеника обезбеђења. Према анализи Удружења за приватно обезбеђење Привредне коморе Србије „цена рада у пружању услуга обезбеђења на тржишту Републике Србије најнижа је у поређењу са тридесет четири европске државе, што за послодавце из области приватног обезбеђења представља ризик од банкрота, уз немотивисаност ангажованих службеника обезбеђења, лош квалитет услуга и тиме повећану рањивостштићених објеката” (Петровић и Милошевић, 2011, стр. 16).

Цене по радном сату у Србији, у зависности од послодавца, крећу се од 140, па све до 270 динара. По препорукама, доња граница радног сата не би требало да буде мања од 260, док препоручена цена рада по сату износи 530 динара. Уколико упоредимо наше цене, са ценама у Европи, добијемо износ који је и до четири пута већи, јер је у иностранству просечна цена радног сата 970 динара, односно 8,3€ (Петровић и Милошевић, 2011, стр. 17).

## Закључак

Услед нових и савремених претња, мислим да је неопходно да се област деловања службеника обезбеђења истражује и констатно унапређује, јер је на њима све већа одговорност. Приватни сектор безбедности запошљава између 40 и 50 хиљада људи и у константом је порасту, те прети да надмаши бројни састав државних органа задужених за безбедност. Савремени свет је пун неизвесности и констатних претњи на војном, економском, привредном и здравственом плану. Друштву које се суочава са проблемима попут крађа, разбојништва и отмица, преко сајбер криминала, па све до глобалних изазова, ризика и претњи, попут организованог криминала, епидемија вируса, ширења оружја за масовно уништење и тероризма, неопходно је професионално и поуздано приватно обезбеђење. Количина претњи је одавно надмашила способност репресивних државних органа да се са њима суоче. Због тога је прецизирана, професионална и законом уређена делатност службеника приватног обезбеђења неопходна и од велике помоћи како бисмо заједничким снагама савладали изазове који тек следе. Република Србија била је последња земља у региону која је правно уредила област приватног обезбеђења. Напор законодавца свакако треба похвалити, али сматрам да у важећој правној регулативи треба прецизније дефинисанати радњу прегледа лица унутар штићеног простора, јер се око овог овлашћења јављају бројне нејасноће. Такође с обзиром да је број пензионисаних полицијских службеника све већи у приватном безбедносном сектору, требало би конкретно прописати рад бивших полицајаца. Главни проблем ове делатности је недовољна мотивисаност и стручност службеника обезбеђења и мислим да је она повезана са недовољном просечном зарадом, која у просеку око 240 динара по сату. Незавидна економска ситуација службеника доводи до тога да се овим пословима баве углавном старија и пензионисана лица или лица без искуства која су запослена по уговору о стручном усавршавању и оспособљавању, а која се овим пословима баве сезонски. Једино повећањем просечних примања службеника физичког обезбеђења можемо да утичемо на њихову професионалност и мотивисаност, јер је сада квалитет радне снаге коју имају приватне фирме за пружање ових услуга далеко испод светског стандарда. Сматрам да је струка у обавези да утиче на јавно мњење добром едукацијом, повећањем безбедносне културе и ширењем свести о значају који би требало да имају службеници приватног обезбеђења. Надам се да ће овај дипломски рад за нијансу помоћи широј јавности у бољем разумевању њиховог оквира деловања.

## Литература

1. Анализа центра за евроатлантске студије. (2013) У корак са приватним сектором безбедности. Регулисан приватни сектор безбедности: Безбеднији живот грађана. Центар за евроатлантске студије и Привредна комора Србије.
2. Arms, U. S. (2005). Living with the Legacy - SALW Survey Republic of Serbia.
3. Мандић, Г. (2017). *Систем обезбеђења и заштите правних лица*. Београд: Факултет безбедности
4. Миљшевић, М. (2010). Правни оквири приватне безбедности – решења Републике Црне Горе, Републике Хрватске и Републике Македоније. Право земаља у региону. Институт за упоредно право.
5. Перић Зимонић, В. (2004). Приватне очи надгледају тржиште. Београд. Inter Press Service новинска агенција.
6. Петровић, П. (2011). Приватизација безбедности у слабијим државама: Случај Србија. Чигоја штампа.
7. Радивојевић, Н. (2019). Јавно-приватно партнерство у области јавне безбедности у развијеним земљама са посебним освртом на Републику Србију. Докторски рад. Нови Сад. Правни факултет у Новом Саду.
8. Симић, П. (2001). Југославија на раскршћу: реформе или распад? Београд. Институт за међународну политику и привреду.
9. Стајић, Љ. (2008). Правни оквир приватне безбедности у светлу савременог схватања појма безбедности. Нови Сад. Зборник радова Правног факултета у Новом Саду
10. Стајић, Љ., Мандић, Ј. Г. (2014). Неке контроверзе Закона о приватном обезбеђењу. Теоријски и практични проблеми стварања и примене права (ЕУ и Србија) (стр. 131-150). Нови Сад. Правни факултет у Новом Саду
11. Head, S. E. E. S. A. C., & Brigada, I. (2005). SALW and Private Security Companies in South Eastern Europe: A Cause or Effect of Insecurity? Second edition, SEESAC

## Интернет извори

1. Alarm systems. Колико дневно кошта ваша безбедност? Преузето 25.3.2021. са <https://alarmsystems.rs/fizicko-obezbedjenje-faq/>
2. Анализа ефеката закона о приватном обезбеђењу. Преузето 14.3.2021. са <http://vs3836.cloudhosting.rs/misljenja/983/ana/analiza%20efekata%20-%20privatno%20obezbedjenje.pdf>
3. G4S Srbija преузето 6.7.2021. са <https://www.g4s.com/sr-rs>
4. Закон о изменама и допунама закона о приватном обезбеђењу. Преузето 15.3.2021. са <http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/zakoni/2018/3330-18-lat.pdf>
5. Народне новине. Службени лист Републике Хрватске. Преузето 5.5.2021. [https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1996\\_10\\_83\\_1474.html](https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1996_10_83_1474.html)
6. Правилник о безбедности и сигурности на фудбалским утакмицама које се одигравају у надлежности фудбалског савеза Београда. Преузето 11.27.2021. са [http://www.fsb.org.rs/sites/default/files/pravilnik\\_o\\_bezbednosti\\_fsb\\_0.pdf](http://www.fsb.org.rs/sites/default/files/pravilnik_o_bezbednosti_fsb_0.pdf)
7. Приватни сектор безбедности у Југоисточној Европи – претња или стуб безбедности? Преузето 21.3.2021. са [https://bezbednost.org/wp-content/uploads/2020/06/privatni\\_sektor\\_bezbednosti\\_u\\_srbiji.pdf](https://bezbednost.org/wp-content/uploads/2020/06/privatni_sektor_bezbednosti_u_srbiji.pdf)
8. Private security professionals of America. Преузето 10.5.2021. са <https://www.mypspa.org/article/more/the-law-and-private-security>
9. Прописи Босне и Херцеговине. Преузето 6.4.2021. са <https://komorazastitara.ba/wp-content/uploads/2017/06/Zakon-o-agencijama-i-unutrašnjim-službama-za-zaštitu-ljudi-i-imovine.pdf>
10. Прописи Републике Бугарске. Преузето 5.5.2021. са <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2137180492>
11. Прописи Републике Румуније. Преузето 5.5.2021. са [https://www.seesac.org/f/docs/Serbia-1/4.SRB\\_RUM\\_Law-on-Private-Security-2013.pdf](https://www.seesac.org/f/docs/Serbia-1/4.SRB_RUM_Law-on-Private-Security-2013.pdf)
12. Прописи Републике Северне Македоније. Преузето 4.5.2021. са <https://obezbeduvanje.org.mk/publikacii/>

13. Прописи Републике Хрватске. Преузето 1.5.2021.  
<https://www.zakon.hr/z/291/Zakon-o-privatnoj-zastiti>
14. Прописи Републике Црне Горе. Преузето 6.4.2021. са  
<https://www.paragraf.me/propisi-crnegore/zakon-o-zastiti-lica-i-imovine.html>
15. Securitas Srbija преузето 6.7.2021. са <https://www.securitas.co.rs>
16. Службеници обезбеђења: Шта могу, а шта не? Преузето 3.4.2021. са  
<https://www.securitysee.com/2019/05/sluzbenici-obezbedjenja-sta-mogu-a-sta-ne/>
17. Scope of legal Authority of Private Security Personnel. Преузето 7.5.2021. са  
<https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/146908NCJRS.pdf>

## Правни прописи

1. Закон за приватно обезбедување, Службени весник на Република Македонија бр. 166/2012.
2. Закон за часната охранителна дейност бр. 10/18, 27/18, 82/18, 13/19, 17/2019.
3. Закон о друштвеној самозаштити, Службени гласник Републике Србије бр. 14/1986.
4. Закон о детективској делатности, Службени гласник Републике Србије. 104/13, 87/2018.
5. Закон о заштити лица и имовине, Службени лист Републике Црне Горе бр. 43/2018.
6. Закон о заштити особа и имовине, Службени лист Републике Хрватске бр. 01-96-1649/1
7. Закон о критичној инфраструктури, Службени гласник Републике Србије бр. 87/2018.
8. Закон о оружју и муницији, Службени гласник Републике Србије бр. 20/15, 10/19, 20/2020.
9. Закон о приватној заштити, Службени лист Републике Хрватске бр. 16/2020.
10. Закон о приватном обезбеђењу, Службени гласник Републике Србије бр. 104/13, 42/15, 87/2018.
11. Кривични законик, Службени гласник Републике Србије бр. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16, 35/2019.

12. Правилник о начину употребе средстава принуде у вршењу послова приватног обезбеђења, Службени гласник Републике Србије, на основу члана 57. Закона о приватном обезбеђењу бр. 104/2013.
13. Стратегија националне безбедности, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2019.
14. Стратегија опћенародне обране и друштвене самозаштите СФРЈ, ССНО, Центар оружаних снага за стратегијска истраживања и студије Маршал Тито, Интерно, 1987.
15. Уредба о ближим критеријумима за одређивање обавезно обезбеђених објеката и начину вршења послова њихове заштите, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2016.
16. Устав Републике Србије „Службени гласник РС“, бр. 98/2006.